

PIEKEN NA JE 40STE

The Beatles waren voor hun 30ste alweer uit elkaar, Mark Zuckermann richtte Facebook op toen hij 20 was en Albert Einstein kwam op zijn 26ste met $E=mc^2$ op de proppen. Volgens Einstein zou iemand die voor z'n 30ste geen grote bijdrage aan de wetenschap had geleverd, dat überhaupt nooit meer doen. Zinkt de moed je al in de schoenen? Dat hoeft niet, want de meeste Nobelprijswinnaars waren de 40 al voorbij. En onderzoekers van het National Bureau of Economic Research in Cambridge hebben bewezen dat die theorie van Einstein niet klopt: succes kan op elk moment in een wetenschappelijke carrière voorkomen; in het begin, maar dus ook in het midden en aan het einde.

Ook op andere vakgebieden zijn er laatbloeiers die hoopvol stemmen. Tina Fey was scriptschrijfster van tv-shows en brak pas op haar 43ste door als actrice. Annie M.G. Schmidt werkte jarenlang als bibliotheeksecretaresse voor ze op haar 41ste bekendheid kreeg als schrijfster. Herman Koch begon op zijn 35ste aan zijn tv-carrière en was 56 toen hij *Het diner* schreef. Morgan Freeman was al langer acteur, maar scoorde pas op z'n 52ste zijn eerste grote filmrol. Hij is van het type laatbloeier dat lang nodig

heeft gehad om op stoom te komen in zijn eigen vakgebied. 'Oefening en levenservaring zorgen er dan voor dat iemand tot grote hoogte komt,' zegt psycholoog en loopbaancoach Ilse Reijs. 'Niet iedereen is een sprinter, sommige mensen zijn marathonlopers.'

Ook de cultuur in sommige organisaties draagt ertoe bij dat mensen lang niet uit de verf komen, denkt

ring. 'Vooral talenten op sociaal, emotioneel, kunstzinnig of spiritueel gebied, hebben soms tijd nodig om te rijpen en te groeien.'

En wellicht speken ook financiële redenen een rol. De kans dat je een goede boterham kunt verdienen als zanger, schrijver, kunstenaar, acteur of fotograaf is niet zo groot. Als jurist of accountmanager kan dat wel. Reijs: 'Ik kan me dan ook goed

'Talenten hebben soms tijd nodig om te rijpen'

Reijs. Vaak ligt de focus daar namelijk op het bijspijkeren van zwakke punten. 'Dan wordt iemand naar een intensieve cursus gestuurd om bepaalde competenties op te krikken,' zegt Reijs. 'Maar een 4 wordt hooguit een 6, je zal er nooit in gaan stralen. Talenten worden juist nogal eens verwaarloosd, dat kun je immers al. Terwijl het veel slimmer is om je daar op te richten en van een 8 een 10 te maken.'

Dat veel laatbloeiers met een zakelijke carrière kiezen voor een creatief beroep, kan volgens Reijs te maken hebben met levenserva-

voorstellen dat je eerst je leven op de rails wilt hebben – een huis kopen, een gezin stichten – en later pas je talenten gaat ontwikkelen.' Een aparte categorie vormt de vrouwen die jarenlang al hun aandacht gaven aan de kinderen of mantelzorger waren, zegt Reijs. 'Pas als die zorg is weggevallen, kiezen ze voor het eerst echt voor zichzelf en gaan ze vervolgens als een trein.' //

Bronnen: B. Jones e.a., *Age and scientific genius*, National Bureau of Economic Research, 2014 / R. Sinatra e.a., *Quantifying the evolution of individual scientific impact*, Science, 2016